

PROGRAMĂ PENTRU OPȚIONAL

Unitatea de învățământ Liceul Teoretic „Adam Müller Guttenbrunn” Arad

Denumirea opționalului: **De la basm la SF**

Tipul: **opțional integrat**

Aria curriculară: Limbă și comunicare

Clasa: a **VIII-a**

Durata: **1 an**

Număr de ore pe săptămână: **1 oră**

Anul școlar:

Propunător: Achimescu Simona, specialitatea Limba și literatura română, gradul didactic I

De la basm la SF

-programă de curs opțional-

Notă de prezentare

Universul fantastic exercită o fascinație de necontestat asupra tinerilor începând cu vârsta adolescenței sau chiar mai curând. Elevii au acces la universul fantastic prin intermediul cinematografului. Succesul unor filme ca seria *Harry Potter*, *Stăpânul inelelor*, *Cronicile din Narnia* pun în evidența nevoia de extraordinar a omului modern, plăcerea de a urmări întâmplări ieșite din comun, dorința de a evada din cotidian.

Propun de aceea o întoarcere la textul scris, redescoperirea sau descoperirea gustului pentru lectură prin intermediul unor narațiuni ce și-au dovedit deja puterea de a captiva publicul.

Opționalul își propune să dezvolte capacitatea de înțelegere a textului literar operând cu categorii estetice asimilate deja în cadrul orelor de Limba și literatura română, aplicabile la textul fantastic. Pe lângă aceasta, se urmărește și dezvoltarea creativității prin încurajarea scrierii imaginative. Compunerile, proiectele, prin aplicare conceptelor învățate, conduc la o mai bună înțelegere a actului creativ, a particularităților textului literar, a convențiilor literare. Opționalul urmărește și o introducere sumară în lectura textului cinematografic utilizând paralela text literar-film.

Cursul este conceput pe o **durată de un an cu o oră pe săptămână**, adresându-se elevilor de **clasa a VIII-a**, pregătindu-i pentru trecerea la nivelul liceal. Opționalul integrează mai multe discipline din aria curriculară Limbă și comunicare, textele pentru studiu fiind preluate din literatura română, franceză, germană, engleză, rusă cu deschidere către universalitate. De asemenea, analiza unor filme SF oferă prilejul elevilor de a corela domenii diferite ale artei: literatura și cinematografia într-o abordare interdisciplinară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Comprehensiunea și interpretarea textelor fantastice literare și cinematografice
2. Utilizare originală a strategiilor de construire a textului fantastic

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI ASOCIATE

1. Comprehensiunea și interpretarea textelor fantastice literare și cinematografice

Competențe specifice	Activități de învățare
1.1 aplicarea unor strategii de lectură specifice textului literar fantastic	- activități de prelectură – anticipare pornind de la titlu- activitățile de lectură: lectura cu voce tare/silențioasă, lectura orientată/neorientată, lectura pe roluri, exersarea fluenței în lectură)- activități de fixare a conținutului textului :chestionar, exerciții cu itemi de tip adevărat/fals, exerciții cu alegere multiplă, exerciții de completare, rezumat, povestire, harta sensului, organizarea grafică a informației, memorare etc.-activitățile de post-lectură : discuții orientate asupra semnificațiilor textului, dezbateră, jurnalul de lectură.
1.2 aplicarea unor strategii de lectură specifice narațiunii cinematografice	- previzionare- exerciții de anticipare pornind de la titlu, afiș, sinopsis.- vizionarea de film integral sau fragment- exerciții de fixare a conținutului- discuții orientate asupra semnificațiilor narațiunii cinematografice- lectura unor recenzii pe marginea filmelor vizionate- compararea propriilor impresii cu analiza din recenzii- exerciții de compararea a textelor literare cu narațiunile cinematografice pornind de la teme, motive literare, valori, idei- dezbateri pro și contra vizând valori, modele comportamentale, atitudini

2. Utilizare originală a strategiilor de construire a textului fantastic

Competențe specifice	Activități de învățare
2.1 Elaborarea de texte imaginative cu caracter fantastic	- realizarea unor hărți conceptuale care vizează componentele/ structura narațiunii fantastice (activitatea de prereditare)- exerciții de redactare a unor texte narative scurte fantastice pornind de la o temă dată, un motiv literar, o categorie estetică, o specie- exerciții de stimularea a gândirii creative: analogia obiect actual- obiect în viitor în versiunea SF; exerciții de substituție/ modificare a unor obiecte din perspectiva evoluție tehnologiei; exerciții de problematizare de tipul „Ce ar fi dacă...”- rezolvare de probleme -imaginarea unor soluții SF pentru problemele actuale ale lumii- exerciții de redactare a unor finaluri alternative pentru textele studiate- exerciții de inserarea unor descrieri pentru a produce o atmosferă misterioasă/ stranie/ ireală- exerciții de inserarea a unor dialoguri: inventare de cuvinte, corelare limbaj-personaj
2.2 Abordarea creativă a textelor studiate	- realizarea unui proiect de transpunere cinematografică a unui text literar: scenariu, decor etc.- proiect de transpunere a unui text literar sub forma unei benzi desenate sau unui joc video.- realizarea în echipă sau individual a unor proiecte, afișe cu integrarea unor elemente grafice- dramatizare, joc de rol- autoevaluare și interevaluare pe baza unei grile

Lista de conținuturi

- **teme** literare, idei principale
- acțiune, personaje
- **categorii estetice:** fantastic, miraculos, straniu,
- **elemente de construcție** a textului fantastic, gradația ascendentă, final ambiguu, deschis, construcția pe două planuri (real și ireal)

- **motive** întâlnite în literatura fantastică: metamorfoza, animarea/însuflețirea unui obiect, mortul viu, călătoria în timp și spațiu, lumi paralele, extraterestrul, monstrul, vrăjitorul, obiecte magice, lumi utopice, lumi paralele etc
- **subgenuri/ specii** : basm, povestire fantastică, povestire SF, povestire horror
- raportul text-imagie
- limbajul cinematografic, limbajul literaturii
- **concepte specifice cinematografiei** : regie, scenariu, imagine, coloană sonoră, interpretare actoricească, efecte speciale
- **strategii de comprehensiune și interpretare** : inferențe, răspuns afectiv, compararea a două sau mai multe texte; argumentarea punctelor de vedere
- **strategii de redactare** a unor texte vizând înțelegere și interpretare: jurnal de lectură, recenzie, prezentare de carte, interviu
- **strategii de redactare** de tip scriere imaginativă: text narativ, scenariu, final alternativ, descriere, dialog

Texte propuse spre studiu:

- a) **texte literare fantastice sau SF** : două basme, două povestiri/nuvele fantastice, două narațiuni SF, un roman din următoarea listă:

Texte literare orientative

1. Basm

Ion Creangă, *Poveste porcului*

***, *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*

Hans Christian Andersen, *Crăiasa zăpezilor*

2. Povestirea/ nuvela fantastică

I. L. Caragiale, *Kir Ianulea*

Villiers de l'Isle-Adam, *Vera*

Adelbert von Chamisso, *Nemaipomenita poveste a lui Peter Schlemihl*

3. Romanul fantastic (fragmente de text și de film)

Mary, Shelley, *Frankenstein*

J.K Rowling, *Harry Potter și piatra filozofală*

4. Narațiunea SF

Horia Aramă, *Planeta celor doi sori*

Isaac Asimov, *Căderea nopții*

Jules Verne, *Călătorie spre centrul pământului* (frag.)

H.C Wells, *Omul invizibil* (frag.)

Ray Bradbury, *Fahrenheit 451*

- b) **narațiuni cinematografice SF** : minim patru filme apreciate de critica de film

Listă orientativă

Inteligență artificială (A.I), 2001, regia Steven Spielberg (corelare cu structura basmului)

Harry Potter și piatra filozofală (raportul carte- film)

Jurassic Park/ World

Spider-Man
Războiul stelelor
Avatar
Wall-E
Înapoi în viitor
Planeta maimuțelor
Star Trek, 2009, 2013
E.T., 1982

Sugestii metodologice

Cursul este conceput **pe durata** unui an școlar cu o oră pe săptămână, urmărind pe de o parte studiul unor texte cu scopul dezvoltării competenței de înțelegere și interpretare a unor texte variate, iar pe de altă parte urmărește dezvoltarea creativității prin generarea de text sau de alte produse creative.

Forma de organizarea a activității încurajează cooperarea prin munca pe echipe sau perechi, dar încurajează și dezvoltarea individualității prin activități independente.

Activitățile de învățare sunt variate, antrenante de tip activ-participativ. Exercițiile de înțelegere a textului literar urmăresc recunoașterea conceptelor specifice, dar și dezvoltarea capacității de a exprima o opinie argumentată. Exercițiile vizând dezvoltarea creativității literare se bazează pe compuneri sau scrieri imaginative care nu doar dezvoltă fluiditatea, flexibilitatea și originalitatea, dar conduc la o mai bună înțelegere a actului creație.

Metodele folosite îmbină metodele clasice expositive cu cele moderne: lectura, vizionarea de film, proiectul, redactarea de text etc.

Resursele sunt cel obișnuite procesului educativ: suportul de curs, tabla, fișe de lucru, televizor cu acces la internet, laptop, chestionare, aplicații, softuri pentru generarea de produse creative.

Modalități de evaluare: probă scrisă vizând conceptele de bază ale literaturii fantastice și abilitățile de interpretare a textului literar; portofoliul- va cuprinde listele de concepte, fișele de lucru, produsele creative realizate pe parcursul activității; proiect creativ; autoevaluare și interevaluare; observarea activității elevilor

Bibliografie

Călinescu , G., (2006) *Estetica basmului*, Editura Pergamonn, Bistrița
Durand, G., (1977) *Structurile antropologice ale imaginarului*, Ed. Univers
Todorov, Tz.,(1973) *Introducere în literatura fantastică*, Ed. Univers, București
Milea, D. (2010) *Strategiile textului fantastic: de la romantici la Borges* (curs opțional de literatură română), Galați, varianta web
*** *Dicționar general al literaturii română, Literatura SF*